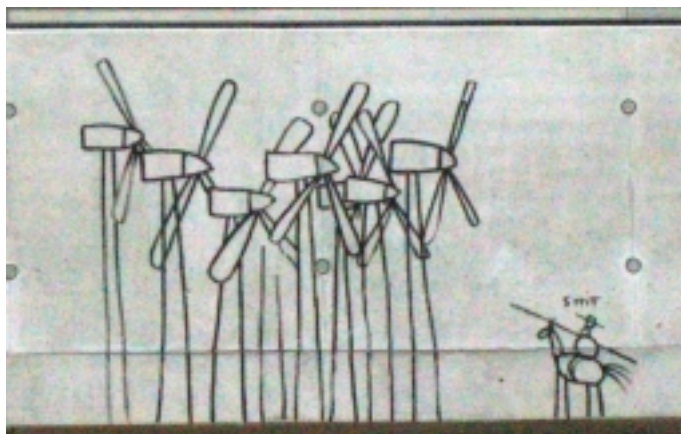

Grand Prix architektů zachází na úbytě

Author: Radomíra Sedláková | Published: 23.07.2010

GPA poněkud zachází na úbytě, byť má stále stejné podmínky, které jsou docela exkluzivní - porota je každý rok jiná, žádný člen poroty nemůže posuzovat víc než jednou v životě. Také je to porota mezinárodní. A to do té míry, že sice původně jejím členem vždy byl jeden zástupce českých teoretiků nebo výtvarných umělců, ale asi se nám nedostává osobností, takže český zástupce se z poroty časem vytratil. Možná - tím lépe, neboť porota tak může posuzovat to, co vidí, a ne to, co slyšela...

Nikoli stavby, ale panely

Jenomže - ona primárně nevidí stavby, ale panely. Ke každé stavbě jeden panel, který si architekt připraví sám, podle vlastní úvahy a podle svého pojetí. Někdy tedy je panel poskládan z efektních fotografií, někdy s co největším množstvím nejrůznějších informací, skoro výjimečně také s čitelnými zkratkami plánů. To je tedy to, co porota vidí, co posuzuje, z čeho si vybírá - a pak se pro jistotu jede aspoň letmo (nebo na víc nemá čas) podívat, zda panel realitě odpovídá...

Rozhodování poroty má ovšem ještě jiná úskalí. To, že porotci neznají aktuální dění v české architektuře je na jednu stranu výhodou, na stranu druhou to může vést (a v některých ročnících to vedlo) ke zvláštnímu zkreslení. Možná mají porotci nějakou svou vlastní představu o tom, jak má česká architektura vypadat, a tu pak hledají, aniž by si všimli, že třeba není zrovna nejlepší - což se stalo několikrát, naposledy loni.

Kdo GPA ignoruje

Letos porota pracovala ve složení Martin Holub, USA; Jiří Klokočka, Belgie; Willem Jan Neutelings, Nizozemí; Milan Tomac, Slovinsko; Zoran Michalčák, Slovensko. K posouzení dostala 71 prací - nečekaně málo, nejméně v celé historii GPA. I když se hovoří o ekonomické krizi, která se nepochybně ve stavění, a tedy i v architektuře projevuje, pro letošní ročník tak malé číslo jen takto zdůvodnit nelze. Půjde ještě asi o cosi dalšího. Česká architektská veřejnost má ke své Grand Prix zvláštní vztah. Jsou ateliéry i jednotlivci, kteří jakoby ze zásady nesoutěží. Také se zdá, že mnozí z těch, kdo byli jednou oceněni, soutěžit přestávají. Může to být třeba i tím, že ne každý architekt a ne každý ateliér dokončí každý rok novou stavbu, ale lze si představit, že by režisér, který jednou dostane za film Českého lva, už pro další roky odmítl v této soutěži účast? Vzhledem k tomu se pak GPA trochu míjí účelem. Rozhodující přece jen není udělení ceny, jakkoli vznešeně a květnatě nazvané, rozhodující by mělo být (a v prvních letech existence GPA tomu tak také bylo), že se díky soutěži vlastně vytvořila zajímavá přehlídka aktuální české architektury. To už neplatí. Někde je v tom architektském vědomí jakási chyba.

Podivné kategorie

Přihlášených 71 prací bylo jako už tradičně rozděleno do sedmi kategorií, jejichž sestava je - prostě zvláštní. Jsou zde novostavby (21), rekonstrukce (12), ale samostatnou kategorií tvoří rodinné domy bez ohledu na to, zda nové nebo přestavěné (11), následuje urbanismus (2), což je v soutěži realizací kategorie skutečně podivná a mizivě množství soutěžících tomu také odpovídá, samostatně je krajinářská architektura a zahradní tvorba (4), následují architektonický design, drobná architektura a výtvarné dílo v architektuře (10) a interiér (11). Vypisovatelé zarputile trvají na tak velkém množství kategorií, bez ohledu na realitu architektonické praxe. Ta by spíš napovídala některé kategorie sloučit a pro některé vymyslet úplně jinou, samostatnou soutěž.

Porota s cenami a čestnými uznáními správně šetřila. V kategorii novostaveb dostal cenu obytný soubor Central Park v Praze od A69 -Architektů čili B. Redčenkova, P. Tomáška a J. Wertiga. Čestné uznání získali za autobusové nádraží v Příbrami HMArchitekti čili L. Marques, R. Hofman a E. Melicharová. Rekonstrukce získaly pouze jednu cenu a to pro Rekonstrukci a dostavbu areálu tiskárny AF BKK v Praze, kterou navrhl ateliér CARRA, tedy M. Buřičová a Š. Kubiček. V kategorii rodinný dům získal čestné uznání za rodinný dům v Kuřimi ateliér Knesl + Kynčl Architekti, tedy J. Knesl, J. Kynčl a V. Štojdl. Mezi krajinářskou tvorbou byla cenou oceněna vyvýšená cyklostezka v Kadani od Víta Brandy. Do sféry interiérů putovala dvě čestná uznání, a to za Novou tvář Západočeské galerie v Plzni k R. Kouckému a Š. Malé (Roman Koucký Architektonická kancelář) a za 66 Gallery - Botas Concept Store k L. Křemencové a D. Maštálkovi z A1Architects. A v kategorii designu a podobného bylo uděleno čestné uznání Akátové věži Výhon od P. Jury.

Grand Prix architektů - Národní cena za architekturu - byla udělena Národní technické knihovně v Praze, jejímiž autory jsou R. Brychta, A. Halíř, O. Hoffmeister a P. Lešek - Projektíl architekti. Při prohlídce soutěžních panelů je zřejmé, že jiná stavba letos tímto titulem oceněna být prostě nemohla. Projektíl našťástí nectí podivný postoj, že po jedné výhře už nesoutěžím (že by proto, že bych příště mohl zůstat bez ocenění?), díky tomu má skleněnou plastiku GPA v ateliéru už v druhém vydání - první získali za Centrum ekologické výchovy Sluňákov v roce 2007.

Málo veřejných staveb

V jednom z předchozích ročníků se členové poroty pozastavovali nad tím, jak málo staveb, které se v přehlídce GPA objevují, je financováno veřejným sektorem. Z tohoto pohledu je letošní ročník docela zajímavý - 7× si obce objednaly u architektů práce, které patří do kategorie architektonický design atd., 4× interiér, 3× krajinářský návrh, 6× byly investorem v rekonstrukcích a 3× byl veřejný sektor investorem u novostaveb. Ani jednu tam, kde jde o bydlení. Mezi pracemi se neobjevila žádná škola (jen přístavba tělocvičny), žádné bydlení pro seniory, žádná stavba zdravotnická, jen dvě stavby sportovně-rekreační a dvě dopravní, jedna stavba pro volný čas dětí a mládeže a jedno dětské hřiště. Z kulturních staveb dvě galerie, jedna výstava, jedna stálá expozice ... Nečekaně je staveb kulturních, ať jde o komunitní centrum nebo symbolickou zvoničku v krajině - ty jsou letos celkem čtyři.

Shrnutí: letošní přehlídka GPA je poněkud rozpačitá. Rozsahem i stavbami, ani ne tak těmi, které tam jsou, jako spíš těmi, které tam nejsou. Stejně jako tím, že mluvit na základě přehlížených staveb o nějakém současném architektonickém stylu, se asi nedá. Možná je dovoleno skoro všechno (ale nejlépe je, když to má všechny úhly pravé).

Všechny práce, které se do soutěžní přehlídky o titul Grand Prix architektů - Národní cena za architekturu za rok 2010 přihlásily, jsou přes celé léto vystaveny v prostorách Národní galerie ve Veletržním paláci v Praze. Moc lidí tam nechodí, o výstavě, natož o obraze, který ze současné české architektury nabízí, se nikde moc nediskutuje. Zřejmě architektura jen málokoho zajímá. Je nejvyšší čas zamyslet se nad tím, proč to tak je a něco s tím dělat. To první: odpověď na otázku po důvodech, lze možná najít jednoduše. Architektura je vždy odrazem doby, společnosti, pro niž vzniká - a ta společnost se třeba nechce na ten rozpačitý obraz moc koukat a dělat z toho nějaké závěry. V tomto mají architektura a architekti smůlu - či mírněji řekněme handicap. Na rozdíl od malby a dalších volných druhů umění ona své společenské zakotvení prostě nepřekročí.

